

Buitenlandse zaken

Gun de nee-zegggers een EU-pauze

Mogen we het peilingsinstituut TNS geloven, dan is 53 procent van de Nederlanders er niet van op de hoogte dat ze donderdag kunnen stemmen voor het Europees Parlement.

Die uitkomst werd deze week bekendgemaakt, maar was gebaseerd op een peiling uit de eerste twee weken van mei; laten we aan nemen dat de onwetendheid sindsdien enigszins is afgenomen. Dan nog staat vast dat de belangstelling voor dit democratische voorrecht niet veel groter is dan bij de verkiezingen voor de waterschappen, ook zeker belangrijk.

Het Europees Parlement is, in de woorden van de voormalige EU-commissievoorzitter Jacques Delors, een UPO: een Unidentified Political Object. En nergens is dat meer het geval dan in Nederland, waar 63 procent van de ondervraagden zegt slecht geïnformeerd te zijn over de verkiezingen – het hoogste percentage in de EU.

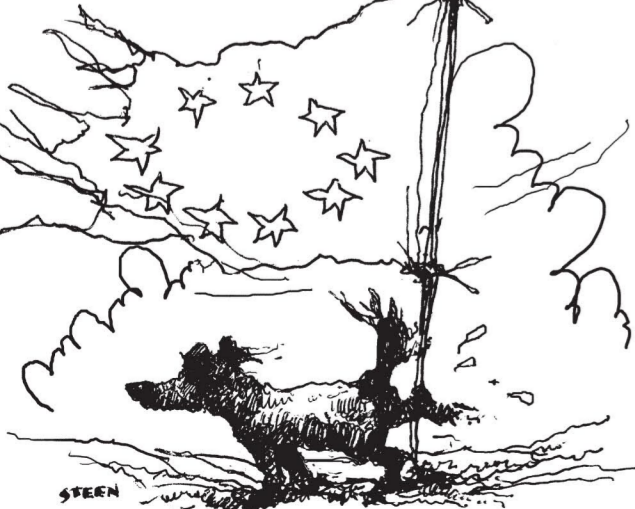
De opkomst zal in Nederland naar verwachting blijven steken bij ongeveer dertig procent, een diepterecord. Maar in de meeste andere landen van de EU is de situatie nauwelijks rooskleuriger; de Europese burgers moet de democratie door de strot geduwd worden.

Dat is niet alleen te wijten aan het slechte karakter en de aangeboren lamelndigheid van de kiezers. Het Europees Parlement – 736 leden voor 500 miljoen burgers uit 27 landen – is een volksvertegenwoordiging zonder vlak, daar ligt alvast een belangrijke hindernis voor enthousiasme.

Vervolgens is het een parlement zonder parlementaire democratie, dat wil zeggen: het parlement kiest de regering niet en kan ook geen wetsvoorstellen indienen.

Wat het wel kan doen, is nuttig genoeg, maar het leent zich niet voor het theater dat een parlement als podium van politiek zou moeten zijn. Daarvoor zijn de dossiers – het woord doet het al vermoeden – ook te technisch. Als de web-spraakleider van de liberale fractie, de Brit Graham Watson, de macht van het parlement voor het voetlicht wil brengen, komt hij op de proppen met 'de dienstenrichtlijn, wetten voor chemische stoffen, telecommunicatie en transport'.

"De fundamentele overeenkomsten zijn hier

STEVO AKKERMAN

s.akkerman@parool.nl

De jeugd van Iran snakt naar vrijheid

Veel Iraanse jongeren zijn sterk op het Westen gericht. Wat niet betekent dat ze op 12 juni massaal gaan stemmen op een liberale kandidaat.

MICHIEL DE VRIES

Kharanaq, een woestijn-dorpje in Iran, een paar weken geleden. Uit de luidspreekers in een gasthuis klinkt westerse muziek. Binnen gaat een groep Iraanse jongeren helemaal uit hun dak, er wordt hard gelachen en volop gezongen. Een jonge Teheraanse merkt niet dat tijdens het dansen haar hoofddoek is afgezakt. "Ik ben nog nooit zo gelukkig geweest," roept een ander opgetogen, terwijl de muziek nog wat harder wordt gezet.

In Iran geldt de sharia, de islamitische wetgeving. Dansen, alcohol en

'Je moet hier wel wat beter opletten dan in de stad'

popmuziek zijn sinds de islamitische revolutie in 1979 verboden. Maar hier en daar, achter de schermen, gebeurt van alles. Zoals ook hier in dit woestijn-dorpje. "Daarom vind je in Iran de beste feesten," verzekert Kambiz terwijl hij binnen een *gelyoen*, een waterpijp, rookt. "Wij hebben weinig nodig om uit ons dak te gaan, we weten dat we het van dit soort momenten moeten hebben," zegt de dertiger. "Hier is het vaak meteen gezellig."

Popmuziek is in de ogen van de overheid iets westers, dat kost wat kost buiten de deur gehouden moet worden. Discotheken zul je in Iran dan ook niet snel aantreffen. *Dream on*, staat er zelfs ironisch onder het kopje 'nachtclubs' in een populaire reisgids over het land.

Maar wie Iran bezoekt, zal merken dat dit land veel gezichten heeft en dat de sharia niet overal zo streng wordt nageleefd. Net als hun leeftijdsgenoten elders in de wereld, willen moderne Iraanse jongeren ook weleens uit en genieten van muziek en dans.

Het resultaat is een paradox: op straat en op de universiteit achten jongeren zich verplicht zich als vrome moslims te presenteren. Binnenshuis, en op andere plaatsen

Een café in Teheran. Iraanse jongeren zijn vaak meer gericht op het Westen dan de oudere generaties.

FOTO HASAN SARBAKSHIAN / AP

waar de overheid niet toekijkt, is vaak sprake van het tegenovergestelde. Maar het blijft oppassen voor ze.

"Politie!" sist iemand plotseling in het pension. Snel gaat iedereen zitten. De muziek gaat uit en hoofddoekjes weer om. De onbevangenheid van zo-even verdwijnt en het is opeens niet zo gezellig meer. Maar het blijkt vals alarm. "Het is hier wat meer opletten dan in de stad," zegt Sebastiaan Straten, Nederlander en eigenaar van het gasthuis, als hij de muziek weer aanzet. "Hier op het platteland zijn de mensen wat conservatiever."

Straten vindt het jammer dat veel Nederlanders zo'n negatief beeld hebben over het land. "Het gaat altijd weer over de doodstraf en hoe vaak die hier wordt uitgevoerd. Maar ze zouden hier eens moeten kijken. Dit is ook Iran, maar veel mensen kennen dat niet."

Vier jaar geleden reisde Straten door het Midden-Oosten. Iran was voor hem een grote verrassing. "Ik kende het eigenlijk alleen van de televisie, van de bekende beelden: mannen met baarden en vrouwen in zwarte kleding. Maar toen ik aankwam bleek het land veel meer kleuren te hebben dan alleen maar

zwart. De mensen waren geweldig gastvrij." In Iran zijn de mensen meer georiënteerd op het Westen dan op Mekka, stelt de Nederlander. Wat je aan de buitenkant ziet en wat er achter de schermen gebeurt, zijn twee verschillende dingen. "Daar zit een groot contrast tussen."

Bij Lida (31), in Teheran, wordt dit bevestigd. De Iraanse nodigt het hele jaar westerse bezoekers uit, geeft ze bij binnenkomst drie zoenen en installeert ze in haar westers ingerichte appartement achter de televisie. Ook Lida betreurt het dat haar land in het buitenland zo'n slechte naam heeft. Via internet nodigt ze vaak reizigers uit die gratis bij haar mogen logeren. "Ik voel het als mijn plicht om de andere kant te laten zien."

Iraniërs weten maar al te goed hoe er in de wereld naar hen wordt geke-

'Ons land heeft veel meer kleuren dan alleen zwart'

ken. Het is het land van de moslim-fundamentalisten en van de anti-Amerikaanse muurschilderingen. Het is het land met een president die het bestaan van homo's ontkent en zonder gêne twijfelt of de Holocaust wel heeft plaatsgevonden. Maar Iran is bovenal het land van de doodstraf. Volgens Amnesty International heeft het land dit jaar al 140 gevangenen geëxecuteerd, gemiddeld meer dan één per dag.

Liberale Iraniërs willen een andere kant laten zien: dat van een volk dat niet haatdragend is, maar juist hartelijk en gastvrij naar buitenlanders. Iraniërs zijn trots op de rijke historie van hun land, het oude Perzië, maar ze houden óók van het Westen.

"This is shit," zegt Lida minachtend als ze langs enkele staatszenders op televisie zapt. Ze kijkt liever naar buitenlandse kanalen, zoals de Perzische uitzendingen van de BBC, die ze via de satelliet binnenhaalt.

Want ook hier is sprake van een paradox. Satelliet televisie is, hoewel verboden, razend populair in Iran. Vooral in Teheran wemelt het op de daken van de schotelantennes. Bij Lida thuis staat de hele dag

een muzikzender op. Terwijl buiten de vrouwen met een verplichte hoofddoek over straat moeten, verschijnt er in dit huis een videoclip van een schaars geklede dame, ritmisch dansend op de klanken van een Perzische popzender uit Europa.

Maar het is oppassen om niet te generaliseren. Niet iedereen is zo westers georiënteerd als Lida, weet ze zelf ook. Toen de Teheraanse onlangs een documentaire maakte over aanhangers van president Achmadinejad schrok ze van het rotsvaste geloof van die mensen in de goedheid van de man, de islamitische wetgeving en de geestelijk leider Khamenei.

Het huidige bewind vertegenwoordigt vooral de streng gelovige klasse, de liberalen trekken volgens haar aan het kortste eind.

Op 12 juni zijn er presidentsverkiezingen, maar Lida doet niet mee. "Stemmen zou betekenen dat je het systeem accepteert," zegt ze daarvoor. Volgens haar gaat het hier om een schijn-democratie, waarin de gekozen president slechts een symbolische functie heeft.

De jonge student Mohsen (22) gaat wél naar de stembus. "Bad is better than worse," zo vat de twintiger in

'Stemmen betekent dat je het systeem accepteert'

Zanjan, even ten westen van Teheran, zijn filosofie samen. Mohsen legt uit dat een wat liberalere president toch voor een verschil kan zorgen, hoe weinig ook.

Op zijn kamertje vertelt de student dat hij niet verwacht dat er snel meer vrijheid komt in zijn land. "Iraniërs zijn revolutiemoe," stelt hij vast.

Maar angst speelt ook een rol. Op Mohsens computer staan foto's van de twee belangrijkste religieuze leiders: Ayatollah Khomeini, de stichter van de Islamitische republiek in 1979, en Ali Khamenei, zijn opvolger. Een voorzorgsmaatregel voor als hij met de overheid in de problemen komt, vertelt Mohsen.

"Het is niet gemakkelijk het systeem te veranderen. Wij hebben de Sepah, de bewakers van de Islamitische revolutie, een interne vei-

ligheidsdienst. Zij verdedigen het systeem tegen aanvallen van binnenuit. Als ik op straat roep dat Khamenei weg moet, heb ik niet veel te vrezen van de gewone politie – die zijn het waarschijnlijk met me eens – maar het is de Sepah, die zal mij doden als ik zoiets roep."

Toch is de Iraanse samenleving de laatste jaren vataarder geworden voor verandering. De snelle informatiestroom, vooral via televisie en internet, is vrijwel niet meer tegen te houden, hoe graag de geestelijken, de mollahs, dat ook zouden willen.

Daarnaast is Iran een heel jong land. Als gevolg van het regeringsbeleid in de jaren tachtig en negentig – ayatollah Khomeini stond een groot en sterk land voor ogen – is ongeveer zeventig procent van de bevolking nu jonger dan dertig jaar.

Ook de achtergestelde positie van vrouwen kan de komende jaren gaan veranderen, nu zij op universiteiten in de meerderheid zijn.

Op straat in Teheran valt de groeiende modevrijheid op: vrouwen bedekte uren aan het opmaken van hun gezicht. Het verplichte hoofddoekje, de *hijab*, wordt vaak gedragen op een manier die je het net zo goed niet zou kunnen doen: het doekje hangt slechts losjes op achterop het hoofd.

Achter zijn computer laat Mohsen stiekem wat foto's zien van zijn vriendin. Met een slimme truc – zijn vrome islamitische ouders mogen absoluut niet weten dat hij een meisje heeft – maakt hij van een muziekbestand een afbeelding. Dan verschijnen er twee plaatjes van zijn *azizam*, zijn liefje. Trots lachend zegt Mohsen: "Dat is het voordeel als je handig bent met computers."

Zijn lachje heeft een serieuze ondertoon. De twintiger ziet en voelt een enorme generatiekloof tussen hem en zijn conservatieve, gelovige ouders. "Zij leven in het verleden. Zij houden nog van Khamenei," zegt Mohsen.

Er moet een generatie overheen gaan, wil het land veranderen, denkt de student. "Jongeren in Iran denken anders. Wij kennen de wereld dankzij onze toegang tot internet en andere media. Wij kijken verder, wij zien het licht."

Gennadi

Mockba

W e waren voor een etentje uitgenodigd bij Gennadi, een Russische zakenman van Armeense afkomst die miljarden heeft verdiend met het opzetten van de sigarettedistributie.

Gennadi, een strak in het pak zittende vijftiger met grijzende slapen, rookt zelf overigens alleen Cubaanse sigaren, maar dat hoorde ik later pas. Bij de poort van het Zjoekovka Sanatorium, ooit het favoriete rustoord van de Sovjet-élite, werden we opgewacht door een Bentley die ons naar het huis van Gennadi bracht.

De Bentley reed een oprijlaan op en hield stil onder een colonnade. Een in het zwart geklede butler snelde toe, de voordeur zwaaide open en daar stond Gennadi, één en al glimlach.

We liepen een enorme hal binnen, met aan weerszijden een trap die in een grote boog omhoog liep. Boven zwaaide de gastvrouw ons toe en schreeud, goed getimed, naar beneden. Haar naam was Masha, ik schatte haar achter in de veertig en ze was zo dun als een rietje.

Mijn blik viel op de kunst aan de muren, weelderige portretten uit de zeventiende en achttiende eeuw, vermoedelijk Italiaans. Voor ik had kunnen denken of de kunst echt dan wel fake was, zei

'Wie verlaat vrijwillig het paradijs?'

Gennadi: "Alles zelf uit Italië gehaald, allemaal origineel."

Dat de Italiaanse ambassadeur en zijn vrouw even later arriveerden, mocht nauwelijks verbazing wekken. Na het aperitief werden we aan een enorme eettafel genoot, veel te groot voor het gezelschap, met als gevolg dat we welhaast schreeuwend met elkaar moest communiceren.

Gennadi bleek een eigen kok in dienst te hebben, de 28-jarige Franco uit een dorpje bij Venetië. In Gennadi's wijnkelder lagen tweeduizend flessen van de beste Italiaanse wijn. De kok bleek een genie te zijn. Ik at nooit zo lekker Italiaans. De truffels kwamen in dikke plakken voorbij, de risotto was hemels, de mousse om je vingers bij af te likken.

De Italiaanse ambassadeur werd steeds lyrischer. Er ontstond enige consensatie toen hij vertelde dat hij volgde naar, na zijn pensionering, naar Costa Rica verhuist omdat het daar mooier en goedkoper is dan in Rome. Dat kon Gennadi niet bevatten. "Wie verlaat er nu vrijwillig het paradijs?"

Rond elf uur was het tijd voor een grappa en het vertrek. "Geen sprake van," zei Gennadi beslist. "Iedereen terug aan tafel!"

En daar stonden de bordes met linguini klaar.

DERK SAUER